

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Schriften - Cod. St. Peter pap. 52

Cicero, Marcus Tullius

[S.l.], [1476]

M. Tullius Cicero: Cato maior de senectute

[urn:nbn:de:bsz:31-17439](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-17439)

Nunc si quid ego adiuto. vicia ve tenuasso
 dum te nunc roquit et coersat sub pectore
 fixa Et qua deprimeis et qd erit puer
 licet em in versibus hinc affari te o actice
 quibus affatur flammia ille vno emus hant mag
 cum te sed fide plenus Quiaq; certo scio non ut fla
 minium sollicita te attice sic noctes diesq; flou em
 modicatione animi tui et equitate teq; quome no
 solum ab atheris depotasse s; huamitate a pdencia
 intelligo Et in suspicio hinc de reb; te q; me ipm
 interdum grauius qmoueri quaru et q; solacio maio
 est et in aliud tps differenda. Sinc aut mihi videri
 est de senectute tero aliquid ad te coscribere. Hoc
 em onere qd in qne e teru a ia vrgete aut iam
 adueratf certe senectute et te t meipm leuari volo.
 Et si te id qde modeste ac sapiente sicut oia et ferret
 latu ee certesao. Sed in ai de senectute aliquid scbere
 vellem. tu oauerebas digno co mune q; vterq; nostau
 qmutter vtere. Mihi quide ita iocuda h; libri q; sero
 fuit ut no mo oes absterfuit senectute molestias sed
 effereit molle et iocuda senectute Nunq; igit
 fite laudari digne potit phia cui qui parcat ome
 tps etate sn molestia possit degere. H; de rebus t mlti
 dixis et se dice; huc lib; de senectute ad te misim;
 Inmez aut sermoe; tduim; no titonio vt aristarchus
 ne paz est auctoi. infabula. s; maro cathoi seni q;
 maiore auctoi. hret oro. apud que letu et sapio
 ne facis admian. q; is ad faale fect senectute hinc q;
 spoderem. Insi exudians videbi; disputae q; con
 fuerit ipe q; in suis libris attbuito id q; h;is quaru
 q; stat eu fuisse p; audis in senectute. H; quid op;
 est plua iam em ipis cathoi sermo explicab; meaz
 omez de senectute sententia . . .

Spe nūc admirari soleo cū hoc gajolelio veterum
xerū tuā excellētia maxie catho p̄fctoz q̄ sapias
tu vel maxie q̄ senectute tuā nunquā tibi
grauē senseri esse q̄ pleriq̄ semibz sic odiosa ē ut onī
ethne grauius dicant sustinē. Quārem hanc s̄c
stipio et leli difficilē admirari vidēmi. Cumq̄ em
cū nihil opibz inipis ē ad bñ b̄re q̄ viuendū hns
omnis grauis ē etas. Qui at oīa bona a se ipsis
petunt hns in p̄t mltm vidē qd nē necessitas
affecit. Quos ignē ē in p̄mis senectū quā ut adi
piscant oēs ad optat. eandē acusat ad exptā. tāta
est ī ostia sculticia atz p̄uēptas s̄ obrepē aut
eā cū q̄ putasset. Primum quis cogit eos falsū pu
tāe. Quid em cūq̄ adolescentie senectū quā puericie
adoleſtencia obrepit. De in qui mō ḡius ēēt hns
em etas q̄uis longa cū effluxiss̄ nīa q̄solato per
mūcere p̄t scultia senectute. Quos circa si sapiētia
meā admirari solēt que ut digna ess̄ opinione
vestā meoz q̄gnore in hoc suo sapiētibz q̄ natura
optiaz dūcē tāquā dens s̄qm̄ ei q̄ paroz a q̄ non
veſimile ē cū cēt p̄ etatē bñ descripti sūt ex m̄
actū tāquā ab inexti poeta ēē neglectū. S̄ tñ
nāc sūt ēē aliq̄ extremū ē tāquā in arborz baccis
teroz fructibz matūte. repetiua quasi cōitū et ca
duca quod ferendū ē mollitē sapiēti. Quid enim
est aliud gigantū mole pugnāc ad d̄ys n̄ natūe
repugnare

Ad qui catho gratissimū nob ut ead p̄ sapioe
pollucar fieris si quā volū et speramq̄
quidē fieri m̄to an ate didicimq̄
quibz faciliē racoibz ingrauescente etate fieri possim

Aria olei p̄fctū si utaq̄ d̄m ḡratū ut
dicit futurū est

Volū sane nisi molestū est catho tāq̄ aliam
longam viam confectis q̄ nob q̄ ingrediend

3
sit istud quo perueisti videre quale sit *uiv*

Nam ut potes leli. Sepe em̄ interfui quibus
meorum equalium. paucis autem in paucis veteri pro
verbis facile congregat. Quas Gaius Salinator
Itemque spuris albis homines consulens non fere equalis
deplorare solebat. tum quod voluptatibus careret pro quibus
vita nullam putaret. tum quod sperneret ab eis a quibus
esset soli solus. Cum in non id videbat accusare quod
esset accusandum. Nam si id culpa senectutis accideret
eadem in usu veniret. Quasque omnibus maioribus natu quam
ego mitior agnovi senectutem sine querela. Cum se et
libidinum vident in laxatos esse non moleste ferent nisi
asus despiciant. Sed omni istius modi querelae in moribus
est culpa non in etate. Modestum enim et non difficile senes
nec in humani tollibile agunt senectute. Impotestas
autem et inhumanitas omni etati molesta est.

Sed ut dicitur Cato. sed fortasse dixerit quispian
tibi prope opes et copiam et dignitatem tuam tollentem
senectute videri. Id autem non posse mitius agere
est istud quidem leli aliquid sed nequaquam in isto omnia
et thestodes fert. Scipio tunc in iungo respondisse
tunc ille dixisset non eius sua sed patrie gloria splendore
aspectu. nec hunc inquit pro se propter hunc esse ignobi
nec tu si atheniensis esses datus unquam fuisses quod eodem
modo de senectute dici potest. Nec enim in summa copia leuis
est senectus potest nec sapientia quam nec in summa
copia non quis aptissima omnino sit sapientia et leli a ma
senectute sit artes exercitatioque totumque in omni etate esse
tunc dum mitius vixit mirificos effert fructus non solum
quod nunquam deseret nec in ultimo quidem tempore etate. Quamquam
id quidem maximum est verum etiam quod gratia bene acta vite
mitiorque beneficiorum recordatio iocundissima est. Ego quidem
maxime inquit tunc tunc adolescentem ita dilexi
senem ut equalem. Quod enim in nullo viis vitas quod
gratias nec senectas mores mutant. Quamquam

Scipio

en colere cepi non admodum grande natu sed in ia eta
prouectu. Anno em p[ro] quaz p[ri]mu[m] consul fuerat. Ego
natus su. cu[m]q[ue] eo q[ui]to consule adolescentulo miles
captus p[ro]uictus su. Cuiusq[ue] ano p[ro] ad taxem q[ui]stor.
Dem edilio q[ui] dixerunt p[ro] f[er]osum p[re]tor que migratu
gessit consulib[us] iudicando et cetero. Cu[m] quidem ille
admodum senex suator legis ant[er]ie de donis et mu-
nerib[us] fuit hic et bella g[er]ebat ut adolestes cum
plac[er]e grandis eet et hambate iuuentute exulta-
te p[er]uicacia sua moliebat. de q[ui] p[er] clare fatiaris
n[on] ait omnib[us] vni[us] q[ui] nob[is] iudicando i[st]ituit rem.
Non em iuniorib[us] p[ro]bat an salute. Ego p[ro] qua
magis vixi nuc[un]t gla[ria] clari. Taxem vo[ro] q[ui] vigilana
quo consilio i[st]ituit. Cu[m] q[ui]de[m] me audire salinatos
qui amisso opido fugat i[n] arce gloriati atq[ue] dicenti.
Meca opa q[ui]te sibi i[st]ituit taxem. Certe inquit
vides p[er]iam n[on] amissis iniqua i[st]ituit
Nec v[er]o p[er]dator in armis qua in toga q[ui] consul
utq[ue] sp[irit]us conuictio collega q[ui]stentes g[er]o p[er]d
tribus p[er]to que adpotuit i[st]ituit agru[m] p[re]m
gallia[m] v[er]u[m] con[tra] p[er]d[er]e auctoritate diuident.
Augur qui tu est dice ausp[er]e. D[omi]n[us] i[st]ituit ausp[er]e
in[ter] ca[usa] g[er]i que p[ro] republice salute g[er]ent que
contra re[public]e p[er]d[er]e q[ui] ausp[er]ia p[er]u[er]i. M[er]ita
i[n] eo v[er]o p[er]d[er]e agnoui. Sed nichil e[st] mirabilis
qua[rum] quo i[n] morte[m] ma[ri] filij tulit vixi clari
et consularis. Est i[n] ma[ri] v[er]u[m] laudato q[ui] tu legis
que p[er]m[an]e[n]s no[n] g[er]m[an]is. I[st]ituit vo[ro] i[n] luce mo[do] atq[ue]
i[n] oculis v[er]u[m] magnis s[ed] i[n]to[ra] do[mi]ni p[er]d[er]e.
Qui p[er]mo q[ui] p[ro]cepta quata noticia antiq[ui]tatis.
p[er]ia i[st]ituit. Augur[em] m[er]ita est ut i[n] h[ab]ere v[er]o
littere sua m[er]ita tenebat no[n] doctura solum
sed etia[m] externa bella. Cui[us] p[er]mo ita cupide

Sp. conuictio
C. Flamini

fruebar quasi diuare id quod cunctis illo extinto fore
 unde dixerit neminem. Quorsu ego her tam multa de
 maxio qz pfo nephas ee videt. dictu miseram
 talem fuisse senectutes. Nec in oes passit ee stupores
 aut maximi aut urbium expugnatores et pedestres
 nauales pugnas et bella ase gestat. triumphos rcor
 den. Est etiaz dete et pure atz Elegate acie etate
 placida ac leuis someth quale accepis platos q
 vno et octogeso anno scribes mortu9 est. quibus
 socrate qui cum libru q panathenay instabi eto nona
 gesio ano stappse dz. vixit quinquenu pgea. Cui
 mox leonting gorgias tenuit a ne qpleuit anos nez
 vniq d suo studio atz ope cessat. Cui ad exqretu
 cur tad diu velle ee invita nihil heo mag q accusam
 senectute pclaru xpozu et docto hoie dignu. Sua
 em vicia inspictes et sua culpa i senectute qfert
 qd no facebat is e9 meoer mo feri. Enia sic foit
 equi spatio q sepe supmo erat olupia nuc senio
 cofecto qstir Equi sole et vitois senectuti qpat sen
 nectute pud que qd pbe mme poteste. Anno em
 vno de vicesio pa eu mote hn qfules tit9 flau
 ni9 a mat9 atilius facti st. Ille stupor a philippo
 itez copule motu9 e. Cui ego qudz a sexagita anos
 nat9 lege voto nica voce magna et bono latrub9
 suaspit9 anos septuagita nat9. Tot em vix emi
 Ita febat duo q maxia putaba. onca pauprater
 a senectute ut eis pene delctari vide. Item
 tu qpletoz au for cas xpo cur senect9 mixera
 videat. Vnu q uacet arcb9 gerendis. Alteru
 q cop9 faciat infirmu. terti9 q pue pene oib9
 voluptab9. Et9 q paul hant. abpt amote. Curu
 si plaz causaz quadu auz iusta sit vna qq videat
 Rebz gerendis senect9 abstrah. qbz an
 hns que iuuetute geru a vixib9. Nulle
 ne exgo res st semles q vel infirmis cor
 porib9 ad anio admixten. Nichil go agebat
 qudt9 maxia Nichil luag paul9 pz tu9 ostipio
 idc optimi vni filij mei a tetei pmo fabrian
 Cury. Conuam tu te publica qfilio a audoi

defendebat ad apertum claudum senectute accidebat etiam ut
ceteris esset in eis cum summa scientia inclinat ad pacem sedula
faciendum cum pueris non dubitaret dicere illa quae verisimilibus
profectus a. Ennio. Cuius vobis metus recteque stat solebat.
An hoc de meo sepe flexe via. Cetera quae quibus motum
enim vobis carum est. et in ipso apertum extat oro atque hanc
illo egit septem et decem annos pro altero consulatum ad inter duos
consulatus anni decem interfuerit. Censorum autem consulatum pupillorum
fuerit hoc quo inter pueri bello grande saepe fuisse et in
per apertum accepit nihil apperit quae in regenda res
senectute negat siles sunt hinc quae gubernatore in navigando
age nihil dicat cum alii multos standat alii pro foros et per
alii sentina exhaustat. Ille autem claudum sedeat in puppi
quae non faciat ea quae iuvenes. at vobis multa maiora et me
lud faciat non viribus a velocitatibus aut celeritate corporis
res magne gerunt sed consilio auctoritate summa quibus
non modo non orbati sed et augere senectus solent nisi
forte ego vobis quae et miles et tribus et legatus et consul
versatus sum in variis quae bellorum res nunc videtur
cum bella non gerat. at senectui quae sunt gerenda proscibo
et quomodo catagini cum me iam diu cogitavi bellum
multo an denuncio de qua vereri non an desina quae
illa exspecta esse cognovimus. Quod palma ut dii immor
tales sapio et spernet ut auri reliquas prosequi. Cuius
amore teris hic et teris amicus e. Sed memoria illius
viri omnes excipiet amicos consequens. Anno autem me
resore motus est novem annis pro meo consulatum cum
per consulatus me consule creatus esset. Si quod si ad
retrosum vixisset annu senectute cum sine peritisset
per enim excursioe nec saltem nisi eming hanc a
communi gladius uter. sed consilio vobis pertercia quae nisi
essent in senibus non summi consilium moros non apertum
pellisset senatus. Apud laude moros quidem hinc quae
amplissimum ingratum gerit ut sit sic est appellat
senes. Quod si lege a audire vobis extrema
maximas respblicas ab adolescentibus laude factas a
senibus sustentas spernet. Credo qui vram repub.

tanta amissa tam cito. Sic enim puncta ut et cetera
poete p[ro]p[ri]o libro. Respondentur et alia et ip[s]is
p[ro]ueibat oratores noui s[er]uati adolefcentuli. Temeritas
e videlicet floret etate prudencia fenestret. At memoria
minuit credo n[on] ead[em] exercas a[ut] est si sis nata tardior
theistodes om[n]i no[m]i[n]a cuius p[re]parat. Quid go censet e[um]
tu etate p[ro]gressu q[ui] arripes et h[er]marchu[m] salu[m]e soli-
tu. Et q[ui]dem non mo[do] eos noui qui su[n]t s[ed] etia[m] eor[um] p[re]s
et auos nec p[ro]p[ri]a leges reuocor q[ui]d auit ne memo-
ria perdam. h[ab]et em[en] ip[s]is legendis i[n] memoria redcam
m[er]itoz. nec u[er]o queq[ue] sem[per] audiri oblitu[m] q[ui] loco
theophrastu[m] obruisset. Dia que tuat memierit uadimo-
nia constituta qui sibi cui ip[s]i debeat. Quid iuris co-
sulti quid pontifices quid augures quid p[ro]phetes
qua[m] multa meminerit manet ingenia semib[us] mo[do] per-
maeat studiu[m] et industria neq[ue] ea solu[m] inclaris et
honorate uisib[us] s[ed] i[n] uita est p[ro]uata et q[ui]eta. Sopho-
cles ad summa[m] senectute[m] tragedias fecit. Cum p[ro]pter
studiu[m] cu[m] rem negligere fatiare uidet[ur] a[ut] alijs in
iudiciu[m] uocatus est ut queadmodu[m] n[on] mo[do] male-
rem geretib[us] bonis patrib[us] i[n] iudiciu[m] solet. Sic illu[m]
quasi desipientem are familia[m] d[er]mouent iudices
Tame[n] senex d[icitur] ead[em] fabula qua[m] i[n] ma[n]ib[us] habebat et
p[ro]p[ri]e sc[er]ip[er]at edippum colonesu[m] d[er]atasse iudicibus
quesisse q[ui] u[er]u[m] illud t[ame]n ante amice desipiente uidet[ur]
Quo d[er]atato sententia iudiciu[m] lib[er]ato est. Nu[m] ego
h[ab]u[er]u[m] nu[m] homeru[m] hepod[em] simonid[em] truptore[m] Num
q[ui]s an[te] d[er]i socrate gorgiam s[er]u p[ro]p[ri]o p[ri]ncipes
p[ro]tagora democritu[m]. Nu[m] platoz Nu[m] senocrate
Nu[m] p[ro]p[ri]a p[ro]ne deante aut eu[m] que uos et uidist[is]
rome dio gene[re] storu[m] roeg[er] in suis studiis. Ob-
muteste[n]t[ur] senect[us]. An in o[mn]ib[us] h[ab]et studiis agitatio

vite equalis fuit Age et Iuua ista studia omittam
possum ex agro sabino xystos noiare romaos viros
et familiares meos quibz absentibz nuqua fere vlla
maior i agro opa fuit no ferendis no parandis
no gendis fentibz qz i alijs mijs hor mixu
Res e em ta senex qui se am no putat conuere
posse sed id i eis elaborat q si sunt ad se nihil oio
ptine. Seruit arbores q alteri scto pput ut aut pany
nr insinophodo. Pler coo dubitat agrola quis se
sit quereri cui secat sponde Dns i mortalibz qui
me no mo accipe her amortalibz voluerit s postert
prodesse Et melij dno realij de senex alci scto
pssuete qz illud id edepol. senectz si mijs ali
qdqz em appotes teni cu aducis vni id satis
est q qd diu vinedo mita q no vult vult et m
ta fodasse que vult. Atz mea q no vult se ado
lestia stuxit. Illud coo id realij vnaqz dno
Cum equide in senectute hor deputo miserimū
qz odiosū vt em adolepētulz bona indole pcedit
sentie ea etate odiosū alteri esse totū pōiq sa
prens senes delitant leuorqz est senectz corū qui
auuētute colunt et dnuqz sic adolepētū senū pre
cepte gaudet quibz ad virtutū studia dignū. nec
mijs intelligo me vob qz i vob ee iuūdos. s vob
videte vt senectz no mo languida atz incis n sit
verūdet sit oposa et se ages et molies ali tale
s quale vniuersis studij i superioe vita fuit
Quidqz est adistit aliqz cor et salone vespibus
gloriantes videt q se cotidie aliqz adistete dicit
senē fieri vt e feri q lras grecas didici senex
qz quid sit auide accipui quasi diut na sitim
exple cupies vt ea i ipa no esset. qbz maxie
me mic exple vt videt. Quod cu fecisse p
orate infidibz audire velle equid et ill distere
distebat em infidibz antiq s i mltis ete elaboram

Ille nunc quidem vires desidero adolescentem is enim laetus
erat alter de vicinis senectute. non plura quam adolescentem
etiam vires thauri aut elephantem desiderabat Quod
est huiusmodi nunc insitum eo uti des et quod agas agere per
viribus Eruc enim vox per esse gratior quam milibus tre-
mate quod iam senex esse ad lachryas se exercens in-
curato videtur aspexisse suos lacertos de illac matrem
que dixisse. ac huius quid motum iam putat Non vero tam
isti quam tu ipse rugato Nec enim potest omnino nobili-
tatem esse si ex lateribus et lacertis tuis Alitum sextum
omnibus tunc Alitum multum amens an tunc conmutantur
Alitum modo publicis et assibus aquibus iura civibus per-
strabebat quorum usque ad summum semper puerum est primum
deca lura orato metuo ne languescat senec-
tute Est enim nunc eius non ingemum solum sed lacertis
etiam et vicium et oio canorum illud in voce splen-
desat Et iam nescio quo pacto in senectute quod
equid ad huc non amisi et videtur annos meos
Sed in decorum se nemo se habet quod et amissum factum
que per se ipse sibi audientia dicitur senis compta
et mitis oro etiam si ipse exequi neque possit
in sapientia per se et alio Quod enim est iocundum
senectute sapientia studium invenit An ne has
quid senectuti vires relinquantur ut adolescentibus
docent instituat ad omne officium nunc instent
quod quidem opere quod per esse perclarum Mihi vero titus
et gneus et publicus sapientes et qui tui duo lura
emilius et publicus affuita conatu invenit nobis
lura fortunati videbantur Nec ulli bonarum artium
ingra non sit putandi bene quibus generent vires
deserunt Et per ita ipse desero vicium adolescentem
vires efficitur quam per se senectute libidiosa enim
et in temperas adolescentia effectum corporis et per se
nectuti Eruc quidem apud xenophotem e simone
que mores habuit tunc admodum senex esse negat

se unquam sensisse senectutem suam imbecillioris factam
quam adolescentia fuisset. Ego Lucium Metellum meum
puerum quem quidam post alium consulatum pontifex
esset maximus factus viginti et duobus annos ei sacerdotio
praesentem ita bonis esse viribus quanto tempore etate ut ado-
lescentiam non inquireret. Nichil necesse est de me ipso
non dicere quod est id quod simili etate meo gradu
videtur me ut apud homines sepius negotio de vi-
tibus suis praedicet. Senectus enim iam etate hominum
vinebat nec caret ei verendum ne va pudens de
se nimis videtur aut insolens a loquax. Etiam ut
aut hominum ex eius lingua melle dulcis fluctat
oro quod ad suavitatem nullis egebat corporis viri-
bus. Et in dicitur ille quodam modo optat ut avarus
filius habeat deinde viros sed ut nepotes quasi avarus
non dubitat quod brevi sit troia peritura. Sed
redeo ad me quod ago annu et octogesima velle
equidem id ipse posse quod curru gloria. Sed in hoc
quo dicere non me quod est viribus quod a miles
bello puero a questor eodem bello a quibus in hispa-
nia fuerat a quidam post alium consulatum militans
depugnans apud Remophilas Marco Aelio
glabrio consul. Sed in ut uos videtur non placet
me encucavit non afflexit senectus. Non curia
vires meas desiderat non vestra non curi non clu-
no hospites non enim unquam suum assensum veteri
illi laudatoque publico quod moerit matrem fueri senem
se diu velit esse senem. Ego vero me diu esse
senem malle. magis quod est senem antequam esse
Itaque neco ad huc querere me valuit cui fuerat
pauperum. At magis habeo virum quod utriusque virum
Nec vos quod est pontifex vires habet unde
id dico illi est praesentio vobis Moderatio virum
assit et tantum quantum potest quis nitatur

ne illo quidem magno quidem desiderio virum tenebit
Olympic per stadium ingressus esse de milo cum
humeris sustinet boue vnum utrum ego has report
an pythagore si multas vires in gemis daci deus isto
bono utat dum adsit cum absit ne exaras in forte
adolefcentes pueritiam paululum etati progressi ad
losteriaz det ratione Cursus de cetero etate. et via
vna ne eaqz simplex suaqz cuiqz per repetititas
est data ut enim infirmitas puerorum fedatib iuue
nium et grauitas iam constat etate sit senectutis
matutitas nate qd hz qd suo tpe prapi debeat
audire te arbitro sapio hospes tuus hinc maxime
sa que facit hodie nonoginta annos natus Cum
ingressus me pedibus sit in equum oio no ascende
Cum aut in equo ex equo no descendit nullo ymbre
nulla frugore adduci ut capite opto sit sumam
corpus in eo ee firmitate Itaqz oia exequi regis
officia et munera De ergo exeatato a pancia
etiam in senectute qseual aliqd pristini roboris
no sit in senectute vires ne postulen qd vires
a senectute Ergo a legibus a institutis vacat etas
nra muneribus hinc q no possunt in vibus suscipere
Itaqz no mo quod no possunt qd si n qntu possunt
cogimur At mlti sit ita in bellis senes ut nullu
officiu a oino vite mng exequi possit ad id qde
no ppi senectute virum si que valitudis. Quia
fuit in bellis publicis affricari pliqz is qte adoptat
q tenui a nlla pariq valitudie Quod ni ita
fisset aliter illud cotitiss lumen ciuitu ad patre
na end magnum ai doctna vberior accessit.
Quid mirz q in senibus si infirmi sit aliquando cu
ne id adolefcentibus effuge possit. Resistenti teli
et sapio senectuti de eius vicia diligencia co
pensanda sunt. Pugnandi naqz est taqz contra

morbū sic q̄ senectute h̄nda ratio valitudis utend
excitatoribz modice tm̄ t̄ a potius adhibend̄ ut
reficiat̄ vices nō opprimant̄ nec vō cōpi solū sub
ueiend̄ est s̄ mēti atq; aīo multo magis. Nā hec
q̄ n̄ tanq̄ lūmi oleū insalles extinguntur
senectute et cōpa q̄dē excitatōm fatigatōm in
geauēstut. Animi at̄ se exēcēdo leuānt̄. Sani
quos aut̄ cecūq; comit̄q; stultos senes hos s̄t̄ edulos
obliuolos dissolutos. Certe vicia s̄t̄ n̄ senectute sed
inerte ignaue sopniculoseq; senectute. Ut pe
tulātia et libido magis ē adolestētiū q̄ senū.
Sed tm̄ om̄ adolestētiū s̄ nō p̄boze. Sic ista fer
nilis scilicet q̄ delirio appellat̄ soler̄ senū leui
ū est nō om̄s; stultoz. Quatuor robustos filios et
quinq; filias tantū domū tutas clientulas appū
q̄gebat et senex t̄ ceterq; Intētiū enī aīm tanquā
arad̄ hēbat nec languētes suāū bebat senectuti.
Tenebat em̄ n̄ mō auctorit̄ s̄ i perū i suos. Me
tuebat cū senū ferebat et liberi ceterq; oēs hēbat.
Vigebat em̄ nulla domo mob̄ patriga d̄stipna.
Ita em̄ senectū honesta ē si scipaz defendit si
iud̄ suū r̄q; p̄ nemi ē m̄cipata si v̄s ad vltimū
sp̄m d̄nat̄ in suos. Ut em̄ adolestētiū q̄ senile
aliquid sit senū inq̄ est adolestētiū aliq̄ p̄bo.
Quod qui scq; cōpore senex ēē potest aīo nūq̄
erit. Neptū m̄ libe originū ē i m̄tibz oīd̄ an
nūq̄t̄ mōi m̄ta calligo. Causaz illustriū q̄sūz
defendi n̄ q̄ maxie q̄sū roeb̄ inb̄ augurū
et pontificū civile tracto m̄tū t̄ iā littere.
q̄t̄ v̄tō pythagoreozq; mōē exēcēnde m̄cōie
grā quid q̄ die d̄xerū audierū egerū om̄es.
Rabo v̄s p̄i hec s̄t̄ excitatōes i gem̄i her̄ cur
ricula m̄ntē. In h̄is desudat̄ atq; clabōans cōpe
vires nō magnopē desudat̄. Assū aut̄ v̄tō
i penatū fec̄ querū v̄tōq; affec̄ res m̄tū
et diu cogitatis cas̄i tuoz aī nō cōp̄is v̄tō

Quasi exequi neque in me letulim meq oblatant
ca ipa cogitare quid age no possu s ut possu
fuit acta vita Sep em in his studijs labori
Bqz videri no intelligi qn obrepit senectus
Ita pnd sn sensu etas senescit n subito fragi
s dntitate extinguit Se 3^a vitupa senect
q cad dicit carere voluptatibz

Proclaru mng etate si quide id au
fert nob qd d i adulescentia vicissim
Namque em optimi adulescenti vete
rem dicitur Archite tardim magni in
pmis et pclaru viri que m tradita e cum
esse adulescenti carere ad qnto magis Nullu
em capualiore peste qua voluptate copus
hoibz dicebat a na data Cum voluptis
eunde libidines teme t effrenate ad poru
itarent hic patit p dicit hic reru publi
caru hic cu hostibz cla qua destina collo
qa nasti Nullu deniq sclo ntm facimus
ntm ee ad quod suscipies no libido volupte
impelleret. Stupta vo et adulteria et omie
tale flagitium nllis alijs illecebre exorta nisi
volupte Cuius hnd sine na sine qd deq nihil
mte prestabilij dedisti hinc dno muner
ac dono nihil ta esse iimicu q voluptate
Nec em libidie dnante tpamie locu esse
oio nez i volupte regno virtute posse co
siste Quod q magis inteli possu frige au
tanta imbebat itatid aliqne volupte copu
qnta papi possu maxia nemi sensibat for
dubiu quid ta diu dnata gaudet nihil a
gital mte n rae nihil cogitaco qsequi
posse Quo nra nihil ee ta detestali tadq
pestiferu qo quid voluptate Siquid ea ad
maior ess atz loqior oc lume ai extinguet

hec autem ponas sapientie pre eia a quo cadimo phio spuris
possumus et titus vetulis consulibus superati sunt locutus autem
ita me archis cardis hospes noster qui a curia romi
pplu pmanerat se amariobis natu accepisse dicebat
Cum qd ei semod mtefussis plato athenens que tu
redrom veisse licio emilio ac publico claudis consulibus
repro Quorsu her dico ut intelligat si volupte appi
uari uoe et sapia no posses magna habenda esse
senectuti gram q efficit ut id no libet quod n oportet
Impedit em qsilu voluptas xoi imita ac mte ut
ita dicit ppaugt olos n h vllud cu vltute gmerau
Annoto feri et fortissi vntion flaminu frem luauum
flaminu osenatu ei coru septu anis p qz qul fuisse
Et nondu putam libidine Ille em cu ess qul in
gallia exhortatq quibus asorto ut seueri feriret
aliquo coz q in vntu esset dapnati xci capitali hu
tito fce suo tempore qui p xis an me fuit elapsu e in
vexo et flarot ne vtiq probau potuit ta flagrosa
et p dta libido q ad pbro priuato quidget i peris
dedero Depe audini amariobis q se porro pueros
asembis audisse dicebat solitu mixari gamu fabri
cu qui cu apud rege p xeu legato ess audiss a
thesalo que ee quenda athenis qui sese sapiente p fce
tumqz dice oia que faciq ad volupte ee referenda
Quod ex eo audieris dicebat maxcu curcu et titu
conuicau optac solitos ut id sapientibus ipiq p xeo
psuade quo facili vnti posset cu se voluptibus dedis
sent vixeat maly curcu cu publico dedino qui quemo
an cu qsul se p re publica qro qsulatu deno
uerat vlorat cu d fabricis noxat conuicis qui tu
ex sua vita tu eius que dico publicu deti facto iudi
cabat esse pueto aliq natua pulchre atz pclaru
quod sua spote peteret quodq sprete et grempta
voluptate optis quisq sequeret Quorsu ergo tam

multa de voluptate quae non modo vituperatio nulla fient
 summa laus senectutis est quod ea voluptates nullas mag-
 nope desiderat ceteris epulis extructisque mensis et
 frequenter potant. Carerit ego et vinolentia et au-
 ditate et insomniis Sed si aliquid dandum est voluptati
 quam cum blanditiis non facile obstitit. Dicit enim pla-
 to epula mentis appellat voluptatem quod non ea videlicet
 homines capiunt et hedono piscis quod in modum epula-
 ratur senectus modice in quibus delicta est Bayu-
 duclium matris filium qui probo primae classe demererat
 redentem a cona senem sepe videbam puer delictabat
 crebra tubali et tubicinis que si nullo exemplo privati
 supererat Tantum licet daret gloria Sed quid
 ego ad alios ad me ipsum iam videretur primum habui pro-
 sodales Sodalitates autem me quosdam gratitate pro facis
 videris magne viris acceptis Epulabar ergo cum so-
 dalibus omnino modice Sed erat quidem feruor etate
 quam progrederetur sua fuit in dies minorum Neque enim
 ipse quumque delictatorem voluptatis corporis magis quam
 retu aurore et sciorebus meciebare Bene enim maio-
 res acubatores epularent aurore quae vite quumque ha-
 beret quumque noua uerit melius quam gratia quae huiusmodi tu-
 gpotatores in gratatores vocat ut quod in cognere mi-
 num id maxime probare videatur Ego vero pro se moris
 delictatorem tepestiuum quod conuuiis delictor Nec cum
 aqilibus solum qui pauci in admodum restat sicut vira
 etiam etate atque vobiscum huiusmodi senectuti magna gratia
 que in se moris auiditate auxit potens et tibi sus-
 tulit Quod si quumque etiam ista delictant ne ois
 bellum inderisse videam voluptati et propterea quod
 nalis magis non indergo ne in ista quod voluptatis ipis
 carentia sensu senectute me vico et magistrum delicta-
 tant amaroibus insatuta Et is sermo quod more

magis asūmo magisterio adhibe² in poculo et pomula
sicut i symphosio Xenophote est minuta atq; uocata et
refrigerata estate et uicissim a sol a ignis habemus
q; qd est i sabinis p se q; solio commū q; uiciorū cotidie
opteo quod admittā nocte quā maxie possū facio
uano se moe p dūo q; d nō est voluptū tāta qnta
uueis utilaco m seib; ceedo. S; ne desidero qd nihil
at molestū ē qd nō desideres bene. possides cū ex
eo qd id affat; etate q; ueret uidee² ne ubi uenies
D; melior nūq; libere nō ite sicut ad nō agresti
ac fūoso p fū; cupidis em uerū talū fortasse et
molestū est carere. Sicut nō et optet iocundū
ē carē q; feni q; nō carere qui nō desiderat. qd
hor ia nō desiderare duo ēē iocundū q; feni. Quod
si ipis iste volupt; bonū etas feni libere primū
feni pūnd; ut dno; De m hns q; b; senectū
est si nō habūde poti² nō oio ciet ut turpise
autilio magē d; d; q; i pma cauea spectat delectā
tū ere q; in vltia. Sic adoleſcentia voluptes ppe
i uerū magē fortasse letā s; delectat² est senectū ppe
eas spectans tātu qntū sūt est. At illa q; ti sunt
aīm tāquā emētē sapēdis libidib; ambuōis
cōtēnōmū i uiciciaze cupiditatū omī serū esse
serūq; ut d; uue² S; uē h; aliq; tāq; pabulū
study atq; doctine nihil ē otiosa senectute iocundū
Mori uidebas i studio d; meredi pene reli atq;
Ecce gallū familiarē pūis tui sapio Emonens
illū lux noctū aliquid d; abe² i gressū q; uens
nox oppit cū mac cepit quā delectabat cū de
fūtes pō et lune mīro an nob p d; ac. Quid
i leuorib; studis s; m acutē Quā gaudebat
bello suo pūno nent; q; tū uleto plantū
quā pūdolo uidi est sene tēmiū q; d; sex
annis anteq; ego nāt; sū fabulā docuisset atq; ego

auditorioq; consilio usq; adoleſcentia mea p̄ſſit
 etate Quid deluſi caſſe et potitione & cunctis uis p̄ſidio
 loquax a de h9 publiſi ſupioris qui hns p̄ſent dieb9
 potitex maxig fact9 e. Atz eos oēs quos ḡmcoram hns
 ſandis ſtregentes vidis ſenes Maxia vō ceterū que
 vate ſuade. medulla dix^t emig q̄nto ſtudio exerce
 r̄dicendo. videbas eā ſene Sive ſe exgo epularz aut
 ludoz a portore voluptes nū hns voluptib9 comparē
 Atz hoc quide ſudia doctine que qd̄ p̄udimb9 & bene
 ſp̄tute p̄tē ad etate reſp̄t. ut hoſtū illud ſolonis
 ſit quod aut v̄p̄culo q̄d̄ ut an̄ dixi ſeneſcē ſe mltā
 r̄dies addiſtente Quia volupte ai nlla r̄re potest
 eē maior. Deo nūc ad voluptē agricolaz q̄b9 ego in
 credibile delitor. q̄ nec vlla ſpedū² ſenectute et m̄
 ad p̄p̄tē v̄tā p̄x̄ie vident² accedere habentur
 em̄ v̄oz ad t̄ra que nūquā r̄cuſat imperiū nec
 v̄nquā ſine v̄ſuā r̄dd̄t q̄ accepit. ſed alias m̄ore
 p̄lexūq; maiorē tū ſeneō. q̄q̄ me quide nō ſentus
 m̄ ſ̄erā r̄p̄tēre v̄s ac natā delat̄ que tū ḡm̄io
 molito ac ſubato ſp̄axp̄ ſeneō accepit. p̄mū id
 oareatū r̄hibz ex quo oareatū q̄ hor effiat nouata
 e Dem̄ t̄peſatū v̄apōē & r̄p̄reſſū ſulco diffund̄
 et elicit herbeſcente ex eo v̄niditate q̄ mixta ſibris
 ſurp̄iū ſenſū adoleſcit culmoq; erecta ḡſculato va
 ḡnis iā q̄ p̄ubereſ includi² eāb9 ad emerſit fund̄t
 ſeugē ſp̄ici ordie ſenctū. et q̄ aūm̄ v̄itōze moip̄
 munit² v̄allo arizaze Quid ego v̄itū ortū. ſatō m̄ae
 m̄eta ḡm̄ore Sacari delat̄ioē nō poſſū ut mee
 ſenectute r̄q̄em oblat̄amentūq; noſtate Omitto em̄
 v̄m̄ ip̄az om̄q; ḡn̄ant. e t̄ra q̄ ex ſia c̄tulo ḡno
 a ex armo v̄iario a ex r̄tēaz ſeugū a ſurp̄iū. mi
 niſſimis ſib9 ſatō t̄x̄os r̄amos p̄reuat Male
 oli pl̄ate ſar̄m̄eta v̄itē r̄adices p̄p̄agūē nō ea
 effiant ut quemuis tū am̄iōē delat̄et. v̄itē
 quid̄ que n̄a r̄adica e n̄ ſulca e ſer̄t² ad t̄x̄am
 Eadem ut ſe erigat clauiculis ſuis q̄ m̄arib9

quidam est nota gpletit. Quia serperem multiplici
lapsu et creatio fero apud totos agriculorum.
ne siluestat pament et iocis p b nimia diffundat
Itaqz inente vere i hns q ricta p existit tanq ad
articulos pamentoy ea que gema de. Aqua omes
vna se ond q ex suo terre et caloe solis angustes
pms d per acceba gustatu. dem matuata dul
cessit. **De**. Vestraqz pampinis n modico tpe
calet et nimios solis defendt ardoes. qua quid
pt ee cu feutu long. tu aspectu pulchria. Et
quide no vultas me plid ut an dixi s f ead culta
et ipa na delectat ad mimuloz ordies capid
gungato rligato et pagato vnu pamentoy ea
que dixi alioz apud alioz i missio. Quid ego
irrigatoes quid fossioes agru epastinatos
pferat. Quibz fit multo terra fecund. Quid d
vult loquor pteroradi dixi i eo libro que de
rebus rustice ppi de qua docti hesiodo. ne em
quid fecit tu de culta agru scribet. At hoeris
qui multo ut in vide an fecit lacertem
temerem desudem quod rapiebat e filio colere
agru et cu pterante fact. n vo segetibz solu
et prat et vineis et arbustis res rustice lere
p. Sed orp est et poris tu pcuru pastu et
apud examibz floz om varietate n confi
roes mo delectat s est isroes qbz metul i vent
agricultura sollens. Possu psequi p intra obler
tameta reru rustice. Sed ea ipa q dixi pnt
fero fuisse logioea. Ignostet aut sua a studio
rustice reru pucta p et senectq e na loquaroz
ne ab oibz ea vici videaz viduar. Ergo i hac
vita curio tu de pamentibz pabimis de piceo tri
uphanisset gupst extremu tps etate. Cuiqz d
ego villam gteplans abest em no longe a me
amiaci sat no possu vel hoib ipis contmentaz
vel tempoz disciplina Curio ad focu sedenti

19.
magnū auri pondus sancti ei tū attulisset xpu-
dian fuit Non om̄ auri hūc tā p̄daz si videri dicit
sibi q̄ hūc auri ip̄care. Poterat ne tantū auri
nō effūc̄ iocūda senectute Sed vero ad agricolā
ne a me ip̄o recedat Inagur exat tū sc̄atōes id est
senes Siquidē arāi lucio quino ^{nūaatu}
ē tū dictatorē eē factū Cuius dictatorē iussu maḡ
equitū gajus sc̄uilis aulū spurū emiliū
regni appetentē ei occupatū int̄emit A villa
ip̄enatū accersēbant et curuis et ceteris senes
Ex quo qui eos accersēbat viatores notati sūt
Num ergo senesq̄ horū miserabilis fuit qui se
agriculcōe oblectabat Nea quidē senecia hant
sio an vlla beator possit esse Neq̄ em̄ solum
delectat officio qd̄ hom̄i generi vniūso cultura
agrorū ē salutaris Sed et delectatōe qua dixi
et satietate et copiaq̄ rerū om̄ q̄ ad virtū hom̄i
cultūq̄ eā deoz p̄tinēt ut qua her qdā de
siderat i grāz iā tū voluptē redeat Sēp̄ em̄
bon̄ assiduiq̄ d̄m̄ r̄feta cella vicia olearia
et iā panaria. Villa q̄ tota locuples ē. habū
dat porco. heda. agno. gallia. lacte. caseo.
melle. Nam ortū ip̄i agricolē suavia altera
appellat. Conditōra facit her sup̄na rancis
cū opib̄ aucupū atq̄ venatō. quid d̄pratorū
viriditate. d̄ arborū ordinibq̄ aut comitū
oluntoz ve specie plūa dicit. Breui p̄daz.
agrob̄n̄ cultō. nihil p̄t esse nec vsu vberis
nec specie d̄natis. ad quē fouēd̄ nō mō nō re-
tardat v̄zētia i vitat atq̄ oblectat senectus
vbi em̄ illa p̄t etas aut rales fac̄ d̄ apricatōes
melis vel igni. v̄zissim̄ v̄mbrib̄ aq̄s ve refri-
gerāxi salubris Sibi habeat ergo arma sibi
equē sibi hastas sibi clauā et pilā sibi vena-
tōes atq̄ aucup̄ nobis semibq̄ exclusiombq̄ m̄t̄
talos relinquat et assenas Id ip̄m̄ v̄zūm

liberit q̄ sine hinc b̄ta esse senectū potest. Metus
ad res periculosas xenophōte libri p̄t q̄s legit q̄s studiose
ut sciat q̄ cupisse ab eo agriculturā laudat i eo libro qui
est de tuenda re familiarī qui econōm̄q̄ inscribit. De t̄p̄
ut intelligat nihil ei tam egale videri quā sūdium a
agricolendi. Socrates in eo libro loq̄t̄ cū centobolo circū
mōrem ege p̄saz p̄stante ingenio atz ip̄cip̄ glā
cū lisander late de mōis vir sūma v̄tute v̄isset ad
eū sardis. eiq̄ dona a socr̄s attulisset et retulit i rebz
ḡmune exga lisander atz hūanū fuisse et ei quendam
cōseptū agerū et diligētē q̄p̄tū d̄ndisse. Cū autem
amīaret̄ lisander a p̄citate arborz & directos in
quātūtem ordies et hūmū subada atz pura et sua
uitate odorū afflante & floribz. Tum cū dixisse
māxi se nō mō diligētā s̄ etiā sollicitā eiū a quo
esset illa dimessa atz descripta et ei aereū r̄spōdisse.
At qui ego ista oīa sū dimessa meisq̄ ordies mea
descriptio multē etiā illaz arborz māū mea s̄ sate.
Tum lisander i t̄tete purpureā eiū et mōre cōp̄o
ornatūq̄ p̄sū m̄lta auro m̄ltaq̄ gemis fulgentem
dixisse. P̄tē crece te b̄m̄ fecit quoniam v̄nti sue fo
tuna cōiuncta ē. Hac ergo fortuna licet v̄i s̄ibz n̄ etas
i p̄dit q̄m̄s & aetā et v̄erū i q̄m̄s agricolendi sūdium
tenas vs̄ ad vltimū t̄p̄q̄ senectutē. Maxam quidē v̄deū
cōiunū cōp̄is ad centesimū annū cōtū p̄duxisse. Cū
esset aetā iā etas i agris cōsp̄s h̄at̄ coleret q̄ m̄or
p̄m̄s & sextū cōsulatū sex et quadragita āni m̄t̄fuerit
Ista et quātū sp̄atū etas māces m̄ū ad senectutē i t̄m̄
esse voluerit. Cōm̄gillū t̄p̄ p̄t honorat eiū v̄ma etas
i hoc beator erat q̄ media q̄ auctorit̄ p̄lq̄ h̄ebat laborē
v̄o m̄is apex em̄ senectutē & auctoritas quāta fuit
i lūcio cōtū metello q̄ta i aetillio calathio. inque
illud eulogiū v̄m̄ū plūm̄e q̄p̄ant̄ q̄eteb̄ p̄p̄i p̄xi
māū fuisse v̄m̄ū p̄tōm̄ & cōm̄ū i aetū i sepulchro
Iūc ergo geranis r̄q̄ de laudibz oīm̄ est fama q̄ sen
aens. Cūc̄ v̄m̄ n̄p̄ex p̄b̄lūm̄ crassū p̄p̄s̄e

maximū. quē postea marci Lepidū eodē sacrodotio p̄ditū
 vidio. Quid de paulo aut affricano loquā a iā an de
 maxio. q̄z nō in p̄tētia solū s̄ etia i nutu respēdebat
 auctoritas. Habz senectū honōrata p̄sentantā auctoritatē
 ut ea plures s̄ q̄ oēs adolescentiē voluptates. Sed in
 oī orōe mēditate eadē me senectutē laudat q̄ fundā
 mētē adolescentē constituta s̄. Ex quo id effiā qd' e' mag' ^o
 quōdā tū assensu om̄ dixi miserā eē senectutē q̄
 orōe nō defendet. nō tam nec ruge sponte aucto. ^o
 exire possit hōste ada supior etas fructū rap' aucto. ^o
 extremos. hec em̄ ipā honōabilia s̄ q̄ videt' leuia
 atz omnia salutā appeti de cedi assurgi deduci reduci
 q̄sū que apd' nos et i alijs civitatibz ut q̄z optūe moate
 s̄. ita diligēdissimē p̄suad' q̄ utiq̄is etate antecedit
 ita p̄tētie p̄matū t̄. Lipandz Lacedemōi' q̄ mō s̄ cī
 metoz dicit' agūt solū Lacedemōis q̄pē hōstissimū
 dotaliū senectutē. Nusquā em̄ tantū tribuit senectuti
 d' etati nusquā est senectū honōrior. Crūcā mēorie
 p̄ditū est tū athenis in ludis quidā m̄tēatū grandis
 natū veisset magno gressu locū ei nusq̄ datū a suis civibz.
 Cum autē ad Lacedemōiōs accessit. qui ligati tū esset ceto
 i loco cōsederat cōsūripisse omēs illi dicit' s̄ p̄ne p̄ssū
 rēpisse. Q̄bz tū a ceto gressu plausq̄et mltū datus
 ex hīs quēdā dixisse dicit' Atheniensēs s̄ q̄ rēta essent
 s̄ facē nolle mltā i orō. S̄ de quo agūt. hoc i p̄mis qd'
 atī quisq̄ etate antecedit ita p̄tētie p̄ncipatū teneat. Neq̄
 solū honōe antecēdēbz s̄ hīs et q̄ tū ip̄o s̄ m̄dēs
 natū augūēs antepomūt. Que sūt ergo voluptates
 corp̄is tū aucto. ^o p̄ m̄is copande. Quibz q̄ splēdide
 osi sūt hī m̄ vident' fabulā etatē p̄gisse. Hec tāquā
 rēxerati hysteros i q̄mo actu corruisse. At s̄ moros
 et anxii et iracūdi et diffiales senes. si querū et avari
 Sed hec mor' vicia s̄ nō senectutē. At morositas tamē
 et ea vicia que dixi h̄nt aliquid excusatiōis. Nō illig
 quidē iuste s̄ q̄ p̄bad' posse viderat. Contēpti s̄ putat
 despici illudi. p̄terea fragili corp̄e odiosa oīs offensio
 est. Que tamē oīa dulciora sūt s̄ moribz bonis et artibus

Id est cum in vita cum infirmitate intelligi potest ex his fratribus
qui in adelphis sunt. quoniam in altero dicitur in alio totus
sic se res habet. Ut enim non omne vinum sic non omnis natura
vetustate coarctat coarctat. Senectute infirmitate pro
sed ea sicut alia modica dicitur nullo modo Anaximander
vel semilibus quid sibi velit non intelligo. Potest enim quod
esse absurdum quod quomodo videtur. eo plus videtur quod
Quarta restat causa que maxime augetur. atque sollicitam
meam hanc etate videtur appropinquatio mortis. que certe asenecti-
tute non potest longe abesse. Ad miserum sene quod morte
contemnerenda esse in tam longa etate non videtur que
aut plane negligenda est. si omnino exiguus animus
aut etiam operanda si aliquid enim deditur ubi sit futurus
creatus. At qui tamen certe nihil inveni potest. quid ego
timeam. si aut non miser pro morte. a bono eadem futurus
Quoniam quis est tam pulcherrimus quam potest adolescens cui sit ex-
ploantia se ad respectum esse venturum. Quoniam etas illa
multo plures quam nostra morte casus hinc facit in morbos in ad-
adolentes quibus egrotat tristis curat. Itaque pauca
venit ad senectutem. quod mihi ita accidit melius et prudenter
videtur. Mens enim et ratio et quod in infirmitate est. quod si in
fuisse. nullo modo tamen fuisse. Sed video ad mortem
inpendentem. quidem illud tamen senectutem tamen videtur
tamen adolescentia esse commune. Senti ego in opto filio. tamen in-
expectate ad adelphas dignum. sub quo tuis superio more
etate omni esse commune ut sperat adolescens se diu vivere
quod sperare id senex non potest. Insipienter sperat. quod est
enim scilicet quod in senectute prout hanc ac falsa pro veris.
Senex ne quod sperat quod habet. At deo melius quod
quod adolescens cum id quod ille sperat hinc operatur est.
Ille vult diu vivere hinc diu vixit. Quoniam omni boni quod
est in hunc vita diu. Da enim superius tempus expectemus
thaxioy regis etate fuit enim ut scriptum video archa-
tomus quidam grandis qui octoginta annos regnavit vixit

et cetera vixerat Sed mihi nec quidem duntaxat quod
 videtur michi quo est aliquid extremum Cum enim id
 aduenit tunc illud quod preceperat effluxit tantum remanet
 quidem quod vixit et reuertitur respectu sui. Hinc quod
 cedunt et dies et menses et anni Nec per tempus vnicuique
 reuertitur nec quod sequatur sicut potest Quod cuique tempore
 adiuuandum datur eo dicitur esse gentium Neque enim historiam ut
 placeat pagenda fabula est nisi in quocumque fuerit
 actu probetur nec sapienter usque plaudite veniendum
 est Breue enim tempus etiam satis longum est ad bene habere
 viuendum Similiter propter longum non magis dolendum est
 quam agere dolet Preterea verum tempus suauitate
 estate autumnoque veris est tanquam adolescentia
 sicut ostendit feni feni. Reliqua tempora motu feni
 et parandis accommodata sunt feni at senectute est
 ut sepe dixi ante partem bonorum memoria et copia.
 Quia vero que secundum naturam sunt sunt habenda in bonis
 Quod enim tam sicut natura quam sensibus emori quod idem quod
 adolescentibus aduersitate et repugnante natura Itaque adolescentibus
 mihi mori sic videntur ut aque multitudinis flammis vis
 opprimitur Senes autem sicut sua sponte nulla adhibita
 vi consumptis ignis extinguitur Et quasi poma ex arboribus
 cecidit si sunt. vicelluntur si mala et cetera decidunt
 Sic vita adolescentibus vis auferit sensibus maturitas
 Breue quidem in tam iocunda est. ut quod admittit propter aere
 da quasi terra videri videri aliquando in portu ex longa
 nauigatione esse ventum Senectute autem nullum dicitur remanere
 videri in ea vinit quod ad minus officii vocat tueri pos-
 sis. et in modum contempnitur Et quod sit ut aetate eadem
 senectute sit quam adolescentia et fortis hoc illud est quod
 phisistrato tyranno a salote responsum est. cum illi quod
 xeni qua tandem spe factis sibi tam audaciter obspicit.
 Respondit Senectute Sed viuendi est finis optima

cum integra mente ceterisq; sensib; opa ipsa suū eademq;
augmētauerit natā dissoluit ut nēru aut edificium
idem destruit facile q̄ cōstruunt. **S**ic hōez eadē optāe quē
cōglutiāt nā dissoluit. **N**am oīs aglutina^o res egre in
uētata facile diuellit. **I**ta fit ut illud breue t̄p̄o uite re-
liquū. nec auidē appetendū senib; n̄ sine causa deserēd;
detatq; pitagoras ī iussu impatorū idē dei de p̄idio et
statōe uite **D**ecedere **D**oloris quidē sapiētē eulogiū est
trouose negat uelle suā mortē dolore auroz et lamētōz
vacare uult credo se carū suis aut esse. **S**ed haut suo
an meli; emis. **N**emo melacnis decoret nez funera
fletu facit. **H**ic censet lugendā nō ēē mōtez q̄ ī mor-
talitas ḡsc̄t. **N**am sens; mouēdi si aliq̄s ēē p̄t usq;
ad exigūū t̄p̄o p̄ferti sem p̄ mōtez quidē sens; a optā-
dus aut nllg ē. **S**ed hoc meditati ab adolescentulis
deb; ēē. mortē ut negligat. **S**ine q̄ meditatiōe tran-
quillo ēē aū nō p̄t. **M**ouēdū em̄ t̄p̄e ē. et id mōtū
an eo ip̄o die. **M**ortē ergo oib; horū impendēre timēs
trāquillo quib; potēt aū cōsistē. **D**e qua nō ita lo-
q̄ta disputatiōe opa ēē uidē^r cū x̄odor nō tm̄ lucū
brutū qui m̄liberada p̄cia ē intēf̄tō. nō duos
deos qui ad uolūtariā mōtē cursū eq̄z itauerūt
num marcū aculū qui ad suppliū ē p̄fectg ut fide
hosti data cōseruaret nō duos stuprōes qui iter p̄cis
vel cōpōib; suis obstruere uoluerūt. **A**lum aūm tuum
lucū paulū q̄ mōtē luit college ī cathenesi temeritate
Qum marcū marcellū cō interitū n̄ crudeliss; quidē
hoste honōe septuē carere pass; ē. **S**ed legiōes n̄as
quidē. quas scripsi ī originib; ī eū locū sepe p̄uēdas
alacri aū et erecto unde se nūquā reditiōs arbitrarēt
Quid ergo adolescentes et hū quidē nō solū indocti s;
eā iusticiā contempnūt id docti. senes ex timēstent
Dimino ut mihi quidē uidē^r rerū om̄ facietas
uite facit sacietatē. **S**unt p̄uēcie cetera studia.
Qum ego ea desiderat adolescentēs p̄t̄a inueniōs

adoleſcentiae. num ea ſi q̄ſtans iam requirit etas que et
 media dicitur. Sunt etiam eiq̄ etas. num ea q̄de q̄rūt
 i ſenectate. Sunt extrema ſaudia quedā ſenectute. Ergo
 ut ſuperior etatū ſtudia cadūt ſic etia cadūt ſenectute
 Quod ai exencit. ſacietas vne tēp̄g maturi mont affect
 Equide nō videt cur nō audea dice vobis qd̄ ip̄e ſeni
 aia de morte quod eo meliq̄ tēnere in videret q̄ ab ea
 p̄p̄us abſim. Ego vros p̄res tu publi ſupio tu q̄ gay
 beli vros clariffios mihiq̄ cūſſios vime arbruo et ea
 quide vita que e ſola vita noīanda. Na dū ſuō iduſi
 i hns op̄agibz corp̄is mune q̄da neceſſitate et graui
 ope p̄fungim. Et em̄ aiḡ reſte exaltip̄o dōralio
 depreſſo et quaſi demeſſo i terra locū diuine nāe etēnitatq̄
 contraiū. Sed credo deos i mōtales ſparſiſſe aīos in
 copōa hūana ut eſſet q̄ tēras tueret quibz celeſte
 ordinē q̄replantē imitarent. cū vne mō atz coſtā
 cia. Nec me ſolū ratio aut diſputatio impulit ut
 ita credere ſ nobilitas etia ſūmoꝝ p̄hoꝝ & audo
 ritas. Audieba pitagora pitagoreoſq̄ molos.
 pene meos qui eſſet italicū phi quoda noīan dū
 bitaſſe nūquā qui ex vniuerſa mente diuina deli
 batos aīos habem. Demonſtreabāt in p̄terea
 que ſocrates i ſupmo vite die de i mōtalitate aīoꝝ
 deſeruiſſet is qui eſſet om̄ ſapientiffio oraculo appol
 linis iudicat. Quid mīta. Sic mihi p̄ſuaſi. ſi
 ſentio. cū tanta celeſtatis aīoꝝ ſit. tanta mōra
 p̄teritoꝝ futūꝝq̄ p̄uidētia. tot artēſ tante ſciētie
 tot i uenta nō poſſe eā nāz que reb̄ cas q̄tineat
 eſſe mōtalem. Cumq̄ ſemp̄ aiḡ agitet nec p̄u
 cipū motū habeat qz ip̄e ſe moueat nec finem
 quidem habitūz eſſe motū qz nūq̄ ſe ip̄e ſit re
 ſtitutū. Et cū ſimplex cū nā eſſet nec h̄ct in ſe q̄
 q̄ admixtū diſpar ſui atz diſſimile. nō poſſe eū
 iūdi. Quod ſi nō poſſi. nō poſſem interire.

Magnosq; argumēto esse hōies sūre plēaq; anquā nati
sunt Quod iā pueri cū artib; diffīles distant ita celestis
res inuābiles arripiat. ut nō tantū p̄mū accipere
videant. s; remissi et reddari. hec platois fore sūt.
apud xenophōntē aut morieb;. Cuius maiō hoc dicit.
Nolite arbitrari mi carissī filij me cū auob; digesto
nūsq; aut nūm fore. Nec em̄ dū erā vobiscum
cūm meū videbat. S; in hoc corpore eū esse ex hīs rēb;
quas gerebā intelligebat. Eundē ergo esse creditote
etiā si nūm videbit. Nec vō dārore vior; p; morte
hōies p̄maeret. si nihil eoz ipoz cū efficiet quo
diuiaz meoziaz sū tenem;. Nihil quidē nūq; p̄suade
potuit auob; dū in corporib; eēt mortalib; viuere. cū
eussent ex hīs emori. Nec vō tū aīm esse insipientē
cū ex insipienti corpore euasisset. Sed tū omī admixtōe
corpis libatō purg; et integer esse cepisset. tum esse
sapientē. Atq; etiā cū hōmīs natā morte dissolutuz
ceteraz rerū p̄spiciū est quo queq; distat. Abest
em̄ illis oīa vnde orta sūt. Anis aut sol; nec cum
adest nec cū discedit appaet. Jam vō videt; nihil
esse mortis tam simile quā sōpniū. At qui dōmēcū
Animi maxie diuinitate suā declarat. Multa enim
cū remissi et liberi sūt futūa p̄spiciūt. Ex quo intelligi
q̄les futuri sūt cū se placē corpis vinculis relaxauerit.
Quare si hec ita sūt sic me solute inq; ut deum.
Sim vna ē interitur; aīg cū corpore vob; in deos verē
qui hāt pulchritudiez omēz tuent; et regūt. meoria
mī pie et violatēq; seruabit;. Cuius quidē hec mori
eū. Nos si placet nrā vidē. Nec vniq; insipio
p̄suadebat aut patrē tūm paulū d; duos auos
paulū et affricanū. aut affricani patrē d; patrum
aut etiā multos prestantes viros q̄b; emiare non
est necesse. tanta esse conatos que ad posteritātē
meoziaz p̄tineret n̄ aīo cerneret posteritate
ad se p̄tinerē. An censes ut de me ipso aliquid

27

more semper gloriari me tantos labores diurnos nocturnosque
domi milicieque suscepturum fuisse. si isdem finibus glo-
ria meam quibus vitam esse terminaturus. **R**one me-
lioribus fuisse otiosam etate et quietam sine ullo labore
et contentione traduce. **S**ed nescio quomodo aut erigens se
ad posteritatem semper ita prospicebat quasi tu excessisset
et vita dum denique viturus esset. **Q**uod quidem in ita se
haberet ut cum immortales essent haut optimi cuiusque
aut maxime ad immortalem gloriam intere. **Q**uidquid sa-
pietissimum quisque equissimum aut mortuus. stultissimum iniquissimo
nomine videtur vobis hinc aut qui plus cernit studio et
longius videre se ad meliora proficisci. **I**lle autem et obtusio
sic acies non videre. **E**quidem offeror studio presertim nros
quos colui et dilexi videndi. **S**ed vero eos non solum quere
habeo quos ipse cognovi sed illos etiam de quibus audivi
et legi et ipse conspexi. **Q**uod quidem me proficiscente haut
sane quibus facile retraxerit nec tanquam pila retraxerit. **E**t si
quibus deo in largiat ut ex hac vite etate repueris
et in cunctis vagare. valde reuersem per vos velim quasi
decurso spacio a calce ad carceres reuerti. **Q**uid enim
hinc vita comodi quod non peto laboris. sed habeat sane. hinc
certe in aut si sacietate aut modum. **N**on libet enim mihi
deplorare vitam quod mihi et idoti fecerunt. **S**ed me
vixisse petet quam ita vixi ut non frustra me natum
existime. et ex vita ista distedo tanquam ex hospicio non
tanquam edomo. **C**ommodi enim nam diuersorum nobis non
habitandi dedit. **O**portet die cum in illis diuinum aurore
osilium retinere proficiscentem. **C**umque ex hac turba et collu-
vio me disteda proficiscentem ad eos in se vos de quibus
aut dixi vobis ad cathone meum quo melior natus e
nec pietate prestans et anime corpus e creatum quod
contra decuit ab illo meum. **A**ut vero non me deserens sed
respectans in ea profecto loca distessit quo mihi ipse
cernebat esse remedium. **Q**uod ego in eum casum fortiter
ferre visum sum. non quod equo auro ferem sed me

